

AS CASAS DOS TRADUCTORES (I): RESIDENCIAS PARA TRADUCTORES

Ana Buján Fra

Ben é sabido que o concepto de “casa dos tradutores” non é novo, pois a historia das traducións dedica algunhas análises á dinámica, moi xeneralizada no pasado, de desprazamento físico dos tradutores cara ós lugares onde repousaban os textos do seu interese. Foron varios os termos elixidos para facer referencia a estes lugares, como o de “casa da sabedoría” de Bagdad ou o da chamada “escola de tradutores” de Toledo. Se daquela o desprazamento se debía á necesidade de consultar manuscritos conservados en espazos concretos, na actualidade a afluencia de tradutores para as casas é debida a motivos como o intercambio de experiencias ou o afán dun encontro directo co autor ou co editor. Estas son razóns dabondo para que o tradutor soñe coa posibilidade de residir nalgún dos espazos mediante os cales as institucións de moitos países pretenden promociona-la súa literatura nacional.

Nas páxinas seguintes proponse, por orde alfabética, un elenco das casas de tradutores máis activas que actualmente abren as súas portas en Europa Occidental, e engádese información sobre o seu funcionamento e os requisitos esixidos para solicitar unha estadía nelas. Dada a natureza distinta dos espazos dedicados a acolle-lo oficio da tradución literaria, este primeiro artigo refírese unicamente a aqueles que ofrecen ó visitante un réxime de residencia.

Os directores de boa parte das casas descritas avogaron pola súa inclusión nunha rede comunitaria de casas dos tradutores (caso de Tarazona, Arles, Straelen, Norwich ou a da localidade napolitana de Procida, iniciativa que hoxe esmoreceu) vinculada ó Consello Europeo das Asociacións dos Tradutores Literarios (CEATL). Outras existen á marxe dese círculo (caso, nestas páxinas, da casa irlandesa ou a de Saint-Nazaire), mais todas tentan ofrecer un lugar de traballo idóneo para o tradutor literario, un fogar de encontro entre especialistas de diversas disciplinas (teóricos, tenninólogos, axentes literarios, estudantes e profesionais) e todas poñen á disposición do residente un centro de documentación ou unha biblioteca, onde non han falta-los dicionarios, as obras orixinais na lingua do país e obras de referencia sobre a disciplina da tradución.

Ámbito da literatura inglesa e mundial:

**British Centre for Literary Translation
(BCLT)**

University of East Anglia

GB-Norwich NR4 7TJ

(Reino Unido)

tel. + 44 (0)1603 69 27 85 / 59 27 85

c.fuller@uea.ac.uk

http://www.uea.ac.uk/menu/acad_depts/eas/intro/centre/bclt/bclt.htm

Este centro, hoxe dirixido por Peter Bush, foi fundado en 1989 polo escritor alemán W. G. Sebald para a promoción da tradución dende e para as linguas europeas, asiáticas e africanas. Conta coa súa propia publicación e dende ela oriéntanse numerosos traballos académicos, organízanse encontros, seminarios, obradoiros e lecturas, nos que se promociona a vertente creadora do acto da tradución literaria. A acollida dos invitados desenvólvese na residencia do campus da Universidade East Anglia en Norwich e o maior empeño da casa é o de ofrecer unha bolsa para asegurar durante varias semanas a estancia dos tradutores. Trátase dun espazo flexible e vinculado á universidade e a distintos actos académicos, que favorece por tódolos medios posibles o encontro entre especialistas e tradutores de todo o mundo e de calquera combinación lingüística.

Ámbito das literaturas hispánicas:

Casa del traductor de Tarazona

c/ Borja, 7

E-50500 Tarazona

(España)

tel. + 34 976 643 012

fax + 34 976 199 090

casa@mundivia.es

Trátase dunha institución dedicada ó fomento da tradución literaria e o seu obxectivo consiste en proporcionar ós tradutores unhas condicións óptimas de traballo, así como a posibilidade de compartilas súas experiencias e debater con outros colegas. Para a concesión de estadias tense en conta o interese do proxecto de tradución presentado, o currículo do traductor e o equilibrio entre as linguas traducidas. Os requisitos de admisión son os de ter nacionalidade ou residencia nun país europeo, empregar coma lingua de partida ou de chegada o castelán, o catalán, o euscaro ou o galego e ter publicado un mínimo de dúas traducións no eido da narrativa, poesía, teatro ou ensaio.

No caso dos tradutores noveis poderá terse en conta o especial interese do proxecto para a difusión internacional das letras hispánicas. A duración

da estadía non será inferior a dúas semanas nin superior a tres meses. A casa concederalle ó traductor, no día da súa chegada, unha axuda económica de cincuenta mil pesetas (ou a súa fracción cando o período de estadía é inferior a un mes). Ademais da axuda económica, a casa proporcionaralle aloxamento, servicios residenciais, equipo informático, ferramentas de consulta e servizo de fotocopias. O currículo e o proxecto de traducción virán preferentemente acompañados dun contrato de publicación. O traductor terá que indica-la duración da estancia e varias datas alternativas para a realización da mesma. Unha vez finalizada esta, o residente deberá elaborar un informe sobre o seu traballo, avalia-los servizos ofrecidos e remitir un exemplar da obra unha vez publicada.

Ámbito da literatura belga francófona:

**College Européen de Traducteurs Littéraires de Seneffe
(CETL)**

749 Chaussée de Waterloo

B-1180 Bruxelles

(Bélxica)

tel. e fax +32 2 569 68 12

ctls@skynet.be

cetl@compuserve.com

A uns trinta quilómetros de Bruxelas e no medio dun parque, o pazo de Seneffe dirixido por Françoise Wuilmart pon a disposición dos tradutores ata dezaioito cómodos cuartos. O colexio cobre tódolos gastos de aloxamento e mantenza do residente. O seu principal obxectivo é darlle pulo á traducción belga francófona e favorece-lo intercambio de experiencias entre os tradutores de todo o mundo. Malia a súa orientación francófona, o colexio tenta acoller tamén tradutores de tódalas combinacións lingüísticas. O centro permanece aberto quince días polo Nadal, outros quince na Semana Santa e seis semanas no verán, entre os meses de xullo e agosto. O proceso de selección dos candidatos desenvólvese por medio dunha solicitude de inscrición, acompañada do currículo.

Ámbito da literatura francesa:

**Collège international des traducteurs littéraires en Arles
(CITL)**

Espace Van Gogh

F-13200 Arles

(Francia)

tel. +33 (0)4 90 52 05 50

fax +33 (0)4 90 93 43 21

citl@provnet.fr

Instalada definitivamente na á oeste do vello Hospital de Arles convertido no chamado “espacio Van Gogh”, esta casa naceu en 1987 froito do compromiso da asociación ATLAS (Assises de la traduction littéraire en Arles, a mesma entidade que publica as actas dos seus encontros na editorial Actes Sud) e foi concibida coma centro de investigación, de consulta e difusión de todo o relativo á tradución literaria, así coma un lugar de residencia e de encontro para traductólogos e tradutores. Os residentes dispoñen, ademais de dez cuartos, de abundante material e salas de traballo. O centro acolle tradutores de tódalas nacionalidades e de calquera parella de linguas (aínda que o francés adoita ser lingua de chegada ou de partida), autores que se xuntan cos seus tradutores, teóricos da tradución, lingüistas, lexicólogos e universitarios, nun período mínimo de quince días e un máximo de tres meses. O residente deberá aboar unha inscrición de douscentos francos franceses e a cantidade diaria de cen francos para os gastos de aloxamento. De non poder sufragar estes gastos, o candidato terá a posibilidade de solicitar unha bolsa.

Ámbito da literatura alemana:

Europäisches Übersetzer-Kollegium Straelen

Kuhstrasse 15-19, Postfach 1162

D-47628 Straelen

(Alemaña)

tel. + 49 283 410 68

fax + 49 283 475 44

euk@euk-straelen.de

<http://www.euk-straelen.de/>

Straelen, a “vila das flores”, é unha localidade do Baixo Rhin situada na fronteira cos Países Baixos. A característica máis chamativa deste centro fundado en 1978 por Samuel Beckett, Heinrich Böll, Max Frisch, Robert Minder e Mario Wandruszka é sen dúbida a súa biblioteca, que conta con máis de 90.000 volumes. O lugar foi pioneiro na corrente das casas dos tradutores e serviu de modelo para a creación dos demais centros. Resulta indispensable domina-lo alemán, única lingua de uso na casa, para solicitar unha estada nalgún dos vintenove apartamentos que ofrece a casa. O candidato deberá presentar ademais os seguintes documentos, xunto cunha proposta sobre a data de chegada e a duración da estada: un breve currículo, unha lista das traducións realizadas ata o momento e unha descrición detallada do proxecto de traballo. Canto á axuda económica, só poderá ser solicitada se a persoa candidata ten publicadas, como mínimo, dúas traducións dunha certa extensión.

Ámbito da literatura francesa:

Maisons des Écrivains Étrangers et des Traducteurs de Saint-Nazaire (MEET)

1 boulevard René Coty

Saint-Nazaire

(Francia)

tel. + 33 (0) 2 40 66 63 20

fax + 33 (0) 2 40 22 41 75

<http://www.Mairie-SaintNazaire.fr/themes/maisone.htm>

Esta casa promove a traducción da literatura mundial para a lingua francesa, ofrecendo tanto ós escritores estranxeiros coma ós tradutores un espacio e un tempo que lles permitan dedicarse completamente á súa actividade. Dende ela, a vista do residente depolonda sobre os asteleiros da cidade francesa de Saint-Nazaire, á beira do Loira. O residente dispón dun apartamento e dunha bolsa de sete mil cincocentos francos franceses. A cambio da estadía e da axuda económica, deberá depositar un manuscrito que será publicado en edición bilingüe na colección Meet editada pola propia casa. O candidato deberá enviar ós responsables a súa petición de acollida, acompañada dun breve informe biobibliográfico, e sempre antes do primeiro de setembro do ano anterior ó da estadía solicitada.

Ámbito das literaturas bálticas:

Östersjöns Författar-och Översättarcentrum

Uddens gränd 3

S-621 56 Visby

(Suecia)

tel. + 46 (0) 498 21 87 64 / 21 83 85

fax + 46 (0) 498 21 87 98

baltic.centre@gotlandica.se

<http://www.marebalticum.se/balticcentre>

O Centro Báltico dos escritores e tradutores é un centro internacional que xeralmente acolle escritores e tradutores dos países bañados polo Báltico. A casa, inaugurada en 1993 e hoxe vinculada á UNESCO, atópase dentro da cidade vella de Visby, en Gotlandia, e componse de once estudos e dous edificios magnificamente equipados. Trátase da única casa dos tradutores que conta cunha sauna finlandesa. O centro ofrece un número limitado de bolsas de viaxe para cubri-los gastos de transporte e de aloxamento do residente.

Ámbito da literatura neerlandesa:

Stichting Vertalershuis

Van Breestraat 19
NL-1071 ZE Amsterdam
(Países Baixos)
tel. + 31 (0) 20 470 97 40
fax + 31 (0) 20 470 97 41
verthuis@xs4all.nl

Financiada pola Fundación para a Produción e Tradución da Literatura Neerlandesa, o principal obxectivo desta casa consiste en ofrecerlles un espazo a todos aqueles tradutores que queiran mellorar ou mante-lo seu coñecemento da lingua e da cultura dese país. Por esta razón só se admiten solicitudes de estancia para desenvolver traballos de tradución dende o neerlandés para outras linguas. Esta casa acolle cinco persoas a un tempo e sempre por un período máximo de dous meses. Cada residente disporá dun apartamento propio dotado de ordenador, impresora, radio e teléfono e poderá solicitar unha bolsa de estadía de 2.000 floríns mensuais. Esíxeselle ó candidato a residente que posúa un contrato editorial e que o traballo de tradución sexa sobre a literatura neerlandesa. Tamén poderán solicitar unha estadía aqueles que non posúan contrato, sempre e cando se trate dun proxecto ben definido, por exemplo unha selección para unha antoloxía, a redacción de introducións ou a confección de anotacións e comentarios.

Ámbito da literatura irlandesa:

Tyrone Guthrie Centre

Cumann Aistritheoirí na hÉireann / Irish Translator's Association
Irish Writer's Centre
19, Parnell Square
Dublin 1
(República de Irlanda)
fax + 353 1 872 62 82
<http://www.homepage.eircom.net/~translation/resid.htm>

A Asociación de Tradutores Irlandeses promove as actividades desta casa que ofrece un teito por períodos de catro semanas a escritores e artistas, ademais de tradutores non-residentes en Irlanda. Estes han contar previamente cun contrato editorial para traducir algunha obra dun autor irlandés, tanto dende a lingua gaélica como da inglesa. Os candidatos teñen de remitir-lo seu currículo, unha copia do contrato editorial, as datas suxeridas para a estadía e a estimación dos custos da viaxe, pois o centro encárgase dos gastos de aloxamento e de transporte ata o lugar.